

Any bixest(ALDC, III, 638. *Any bixest*)

Bixest, aplicat a l'any que consta de 366 dies, en comptes de 365, corrent en bal. i en punts esparsos del cat. peninsular, prové del llat. *BİSSĒXTUS*, compost de *BIS* 'dues vegades' i *SĒXTUS* 'sisè'. Com que la Terra tardava 365 dies i un quart a fer la revolució anual al voltant del Sol, les restants 6 hores al llarg de 4 anys sumaven un dia a intercalar en el "calendari julià" i que venia a repetir el sisè dia abans de les calendes de març, o sia, el 22 de febrer, que portava el nom *bis sextus dies ante calendas Martii*. Al costat de *bixest* tenim les var. (*any o any de*) *beixest* 71, 73, 75, 76, 77, 78, 81, 82, 83, 84, (*de*) *beixés* 64, 70, 72, *bixé* 79, amb variació de palatal (*begest* 111 [Labèrnia, 1839], *bitxest* 159, 161, *bixés* 167); *bissiest* (var. *bixiest* 93, 102) ha estat pres del cast., com es desprèn per la diftongació de ĩ, amb l'adaptació *bissiest* (var. *bissies* 157, *biziest* 139), com probablement també *bissest* 89, 90, 97-99, 153, 156, 178, 184, *bissés* 51 (*bizest* 112, 113, 124, 140, 143, *bizés* 133) i *bissesto* 152, *bissecto* 128, 135, 148, 150, 151, *bizecto* 145; notem el canvi [b] > [v] (*vissesto* 185, *visiest* 177) i [b] > [d] (*dissiest* 146, *dizast* 141, aquest amb més obertura de la [e] de *[diz'est]). L'alg. coneix dues formes de procedència forana: *bizestro* 85, manlleu al logudorès,

i *bizesto* 85, a l'it. El ross. també ha rebut interferències gal·loromàniques: *bissecs* 7 sembla procedir de l'oc. *bissèst*, i *bissestil* (var. *bissestil* 3, 4, *bissestille* 2, 8, 9, *bissestille* 5, *bissestille* 6), del fr; el normatiu (*any*) *bissestil* és un cultisme pres del llat.

El cat. central s'ha decantat per la innovació *any de traspàs* (Torra, 1640), aquest, postverbal de *traspasar* 'passar més enllà' en el sentit de 'afegir un dia al mes de febrer cada quatre anys', amb la var. *any de traspars* 14, 47, interpretat per etimologia popular com "de tres parts", i el der. *traspasser* 64.

Recordem: 1) que per a aquest concepte, el cat. disposava del llatanisme (*dia*) *intercalar* "dia afegit als anys de traspàs" (*DG*₁, 1932) i de *any columnari* (*Tresor*); i 2) que l'any de traspàs era considerat infaust, de malastrugança, segons es desprèn de les dites dels informadors: "Any de traspàs, no sembris, que no colliràs" 117; "Any bitxés, les collites al revés" 161; per a més informació, veg. *Tresor* (s. v. *any de traspàs*).

Són normatius *any columnari* (només al *DG*, 1932 i 1954), *any de traspàs* i *any bixest* (des del *DG*₁, 1932) i *any bissestil* (des del *DIEC*₂, 2007).

